

Dostupnost veřejných služeb v ČR

Ladislav P r ů š a
9. prosince 2015

obsah

1. Sociální služby

2. Zdravotní péče

- ❑ **determinanty ovlivňující dostupnost sociálních služeb a zdravotní péče v jednotlivých regionech**
- ❑ **hodnocení dostupnosti služeb sociální péče ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností (zdravotní péče v jednotlivých okresech)**

Sociální služby

pohled do historie

- ❑ **normativy vybavenosti jednotlivých regionů službami sociální péče – FMPSV – 2. polovina 80. let**
  - ❑ do praxe nebyly nikdy zavedeny, existovaly obavy jejich zneužití v plánovací praxi jako nástroje neúměrného zatížení státního rozpočtu dlouhodobě dopředu
  - ❑ z hlediska jejich využití jako orientačních nástrojů pro hodnocení dlouhodobých trendů je nutno tyto normativy ocenit, představují srovnatelný pohled na kvantitativní úroveň sociálních služeb v jednotlivých územních celcích
- ❑ **Obce, města, regiony a sociální služby, Praha: SOCIOKLUB, 1997**
- ❑ **Optimalizace sociálních služeb, Praha: VÚPSV, 2013**

- ❑ **2003 – zrušení OkÚ, vznik správních obvodů obcí s rozšířenou působností**
- ❑ **poskytování veřejných služeb patří mezi stěžejní úkoly, které mají kraje a obce ve své samosprávné kompetenci**
- ❑ **hodnocení vybavenosti SO ORP jednotlivými veřejnými službami doposud nebyla nikdy realizována**

- ❑ **hodnocení dostupnosti sociálních služeb ve SO ORP umožní ukázat:**
  - ❑ **k jakým vývojovým změnám dochází**
  - ❑ **zda jsou tyto změny v souladu s moderními trendy rozvoje sociálních služeb v evropských zemích**
  - ❑ **zda jsou projevem promítnutí koncepčních záměrů do praktické činnosti jednotlivých regionálních orgánů a poskytovatelů sociálních služeb**

determinanty ovlivňující dostupnost sociálních služeb v regionech

- ☐ **míra urbanizace**
- ☐ **věková, kvalifikační, profesní a sociální struktura obyvatelstva na daném území**
- ☐ **náboženská specifika jednotlivých regionů**
- ☐ **struktura osídlení jednotlivých územních celků, velikost obcí, hustota obyvatelstva**
- ☐ **míra realizace tradičních funkcí rodiny v péči o potřebné občany**
- ☐ **sociologické změny probíhající ve společnosti, zejména rozpad vícegeneračního soužití rodin**
- ☐ **dlouhodobá absence koncepce rozvoje sociálních služeb**
- ☐ **střednědobé plány rozvoje sociálních služeb**

- ❑ **stávající struktura forem sociální péče je výsledkem dlouholetého živelného vývoje v minulosti**
- ❑ **systém financování sociálních služeb konzervuje existující rozdíly ve vybavenosti jednotlivých územních celků sociálními službami**
- ❑ **odlišný způsob financování jednotlivých typů zařízení se v minulém období promítl do zájmu jednotlivých zřizovatelů o budování nových kapacit i o formy zabezpečení potřeb občanů**

- ❑ zavedení příspěvku na péči nepřispělo k odstranění těchto problémů, nový systém financování sociálních služeb je ex ante závislý na poskytování dotací ze strany státu a zřizovatele → další konzervace existujícího stavu, stagnace rozvoje terénních služeb sociální péče
- ❑ problém = stávající územně správní uspořádání a sídelní struktura obyvatelstva.
  - ❑ obce s rozšířenou působností nemají žádnou povinnost ve své samosprávné působnosti poskytovat sociální služby pro občany, kteří žijí v malých obcích v jejich spádovém území
  - ❑ podle § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů
  - ❑ → zůstává otázkou, zda by sociální služby v malých obcích ve SO ORP neměl ve své samosprávné působnosti zabezpečovat kraj

velikost obce	počet obcí	počet obyvatel	podíl na obyvatelstvu ČR
do 199	1 612	224 280	2,1
200 - 499	2 120	757 107	7,3
500 - 999	1 260	972 467	9,3
1 000 - 1 999	652	993 738	9,5
2 000 - 4 999	345	1 101 370	10,6
5 000 - 9 999	130	881 807	8,4
10 000 - 19 999	67	917 744	8,8
20 000 - 49 999	42	1 144 178	11,0
50 000 - 99 999	17	1 118 857	10,7
100 000 - 399 999	5	1 056 216	10,1
Praha	1	1 268 796	12,2
celkem	6 251	10 436 560	100,0

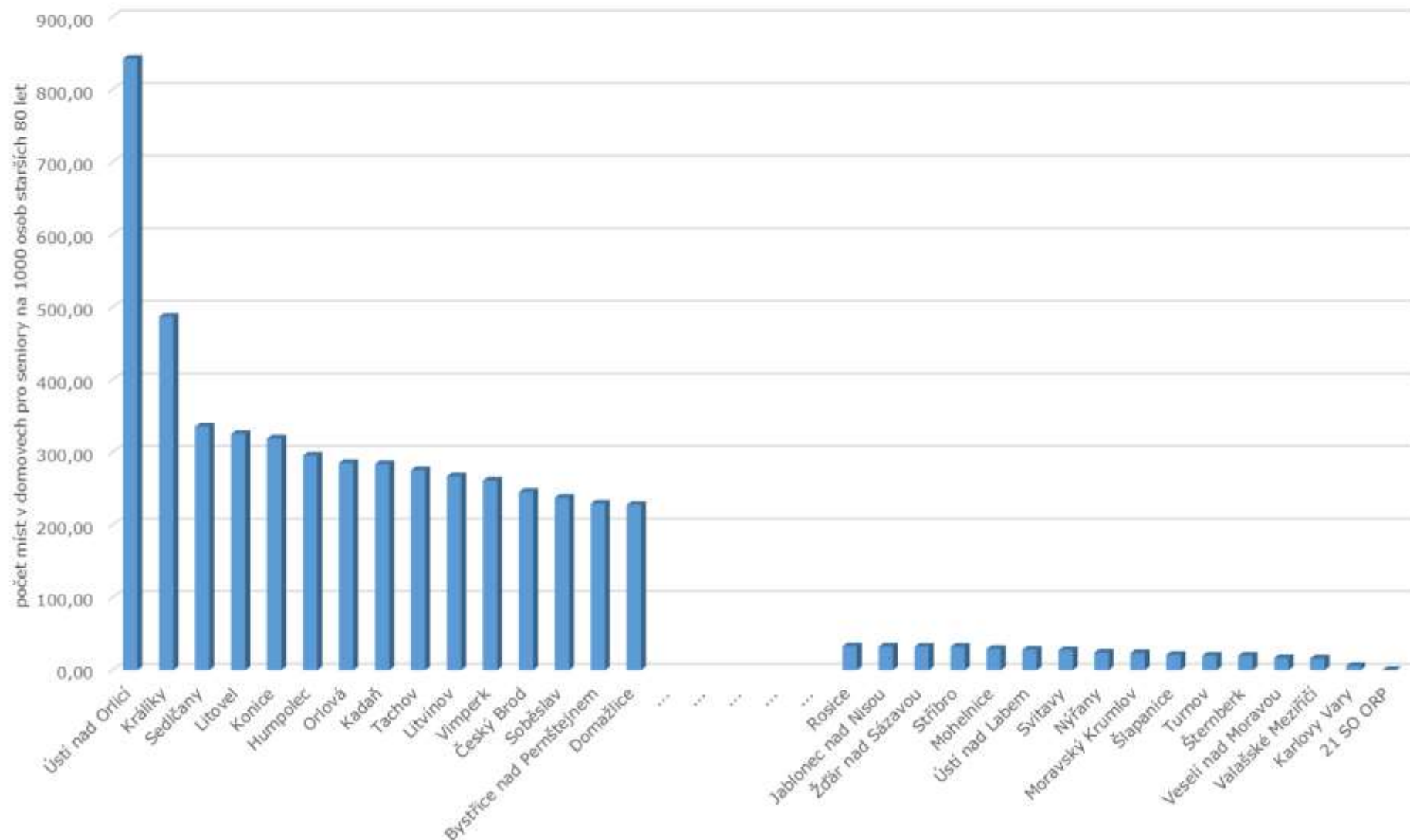
dostupnost služeb sociální péče v jednotlivých správních obvodech obcí s rozšířenou působností v r. 2013

**rozdíly v dostupnosti služeb sociální péče v jednotlivých
správních obvodech obcí s rozšířenou působností jsou
výrazně vyšší než rozdíly v dostupnosti těchto služeb
na území jednotlivých okresů a krajů**

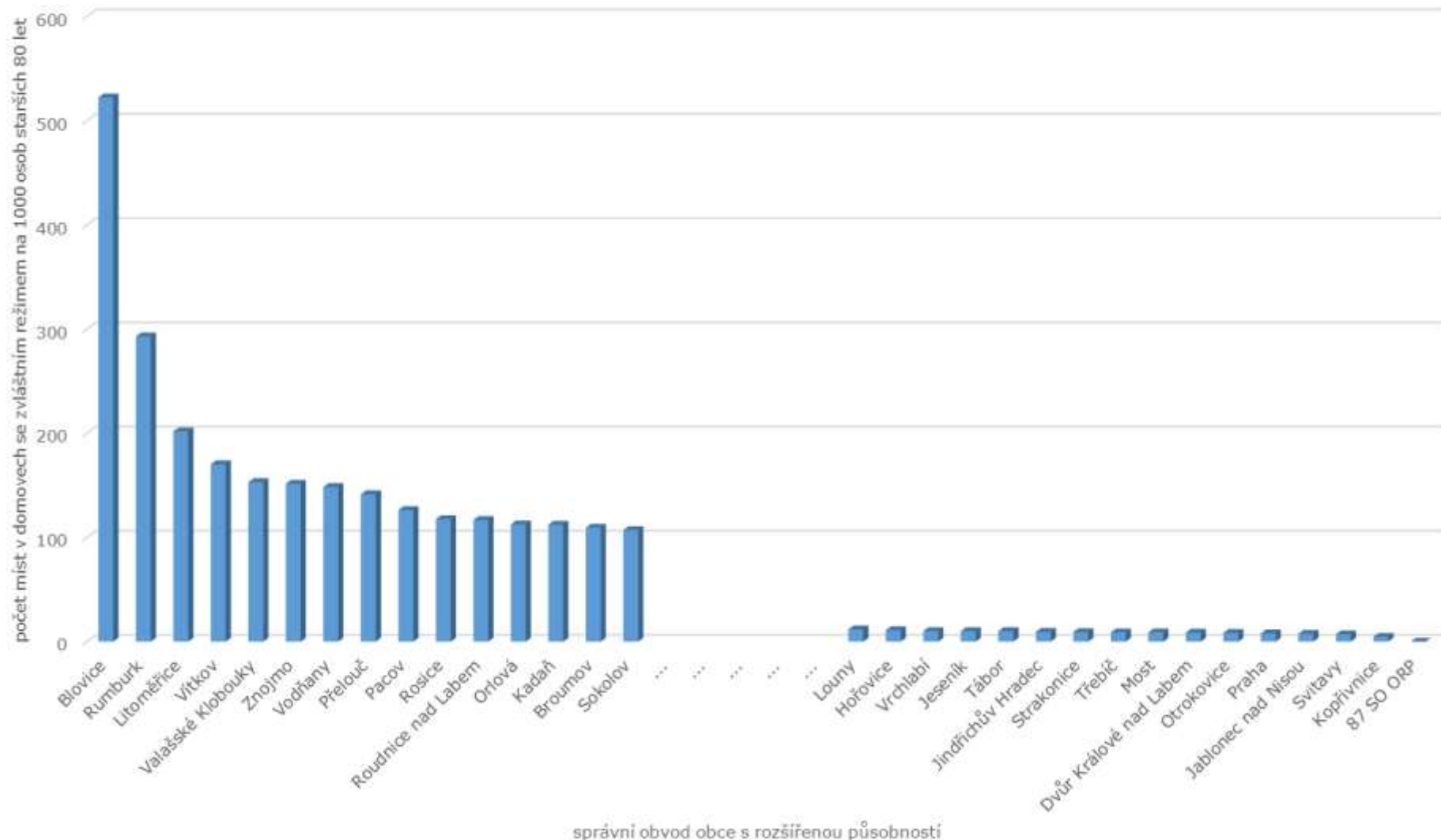
205 SO ORP:

- v 21 správních obvodech obcí s rozšířenou působností (9,5 % z jejich celkového počtu) není k dispozici žádné místo v domovech pro seniory,
- v 87 správních obvodech obcí s rozšířenou působností (necelých 40 % z jejich celkového počtu) není k dispozici žádné místo v domovech se zvláštním režimem,
- v 93 správních obvodech obcí s rozšířenou působností (ve více než 40 % z jejich celkového počtu) není k dispozici žádné místo v domovech pro osoby se zdravotním postižením,
- ve 3 správních obvodech obcí s rozšířenou působností není žádnému občanovi poskytována pečovatelská služba,
- ambulantní služby (týdenní a denní stacionáře a odlehčovací služby) patří ke službám, jimiž je vybaven nejmenší počet správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

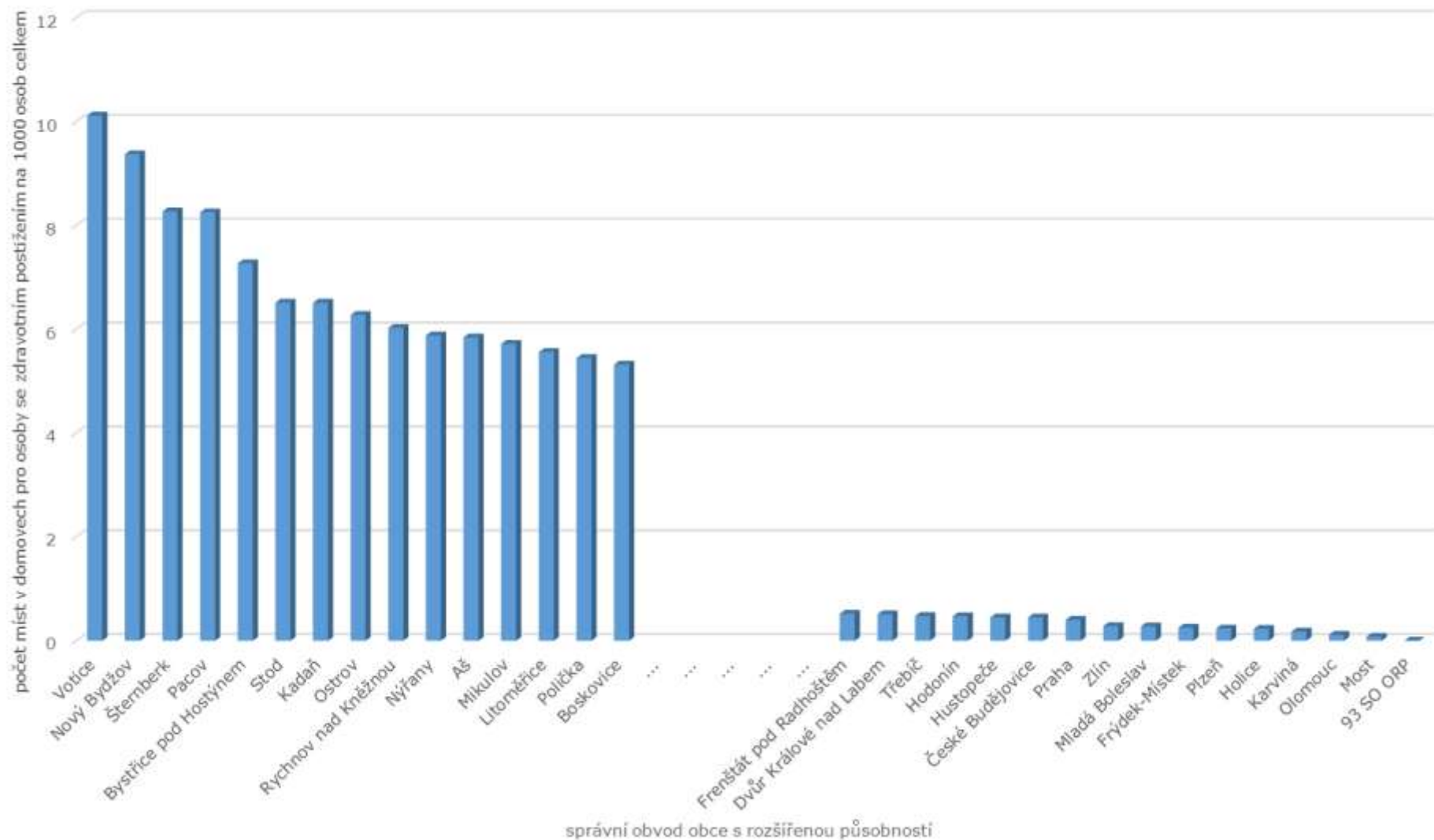
Vybavenost vybraných SO ORP místy v domovech pro seniory na 1000 osob starších 80 let v r. 2013

Vybavenost vybraných SO ORP místy v domovech se zvláštním režimem na 1000 osob starších 80 let v r. 2013

Vybavenost vybraných SO ORP místy v domovech pro osoby se zdravotním postižením na 1000 osob celkem v r. 2013

pobytové služby souhrnně

+

Kadaň

Votice

Pacov

Litovel

Lovosice

Litoměřice

Orlová

Kroměříž

Krnov

Litvínov

-

Ivančice

Jaroměř

Kraslice

Kuřim

Lipník nad Bečvou

Nové Město na Moravě

Pohořelice

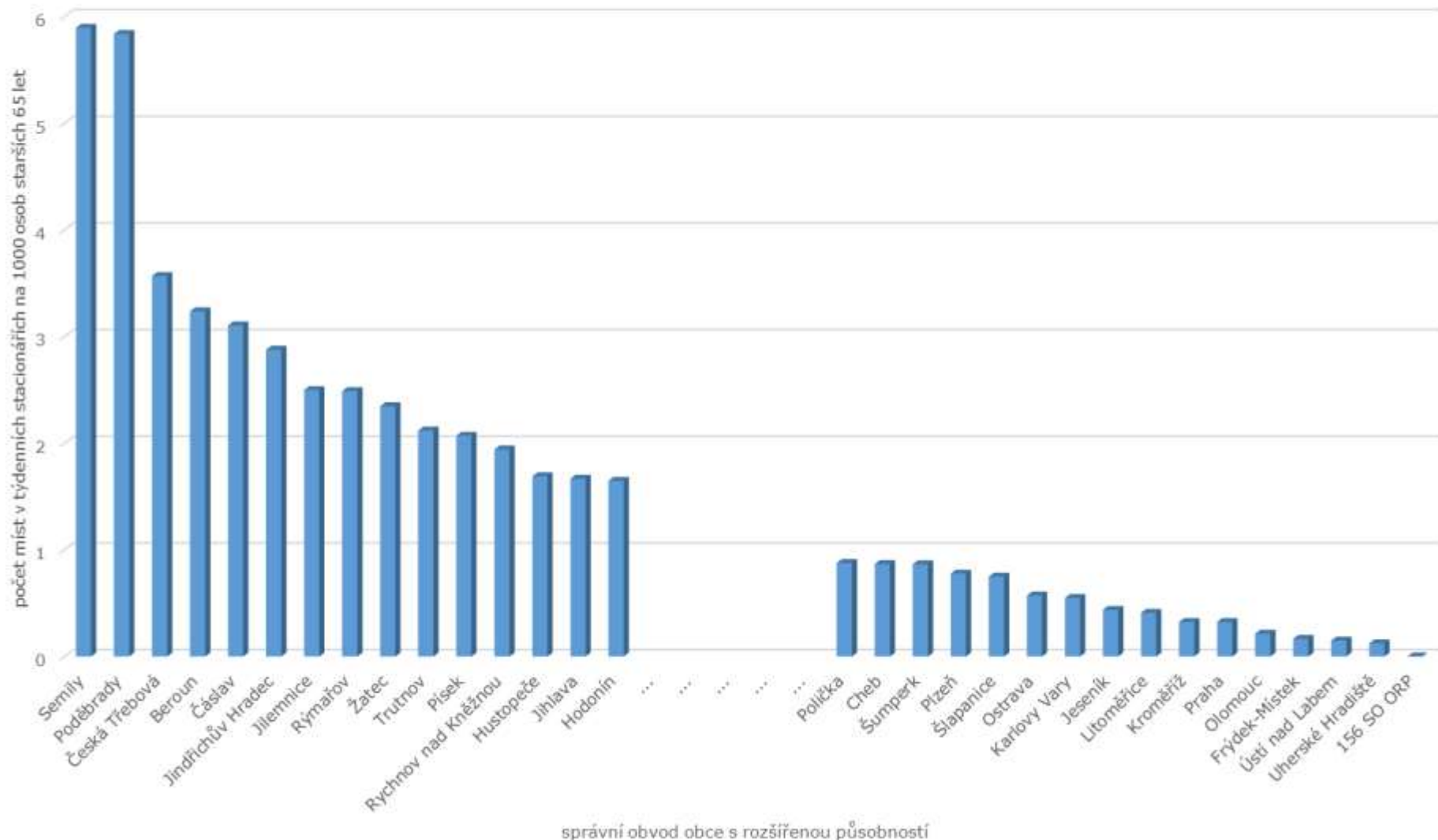
Slavkov u Brna

Týn nad Vltavou

Železný Brod

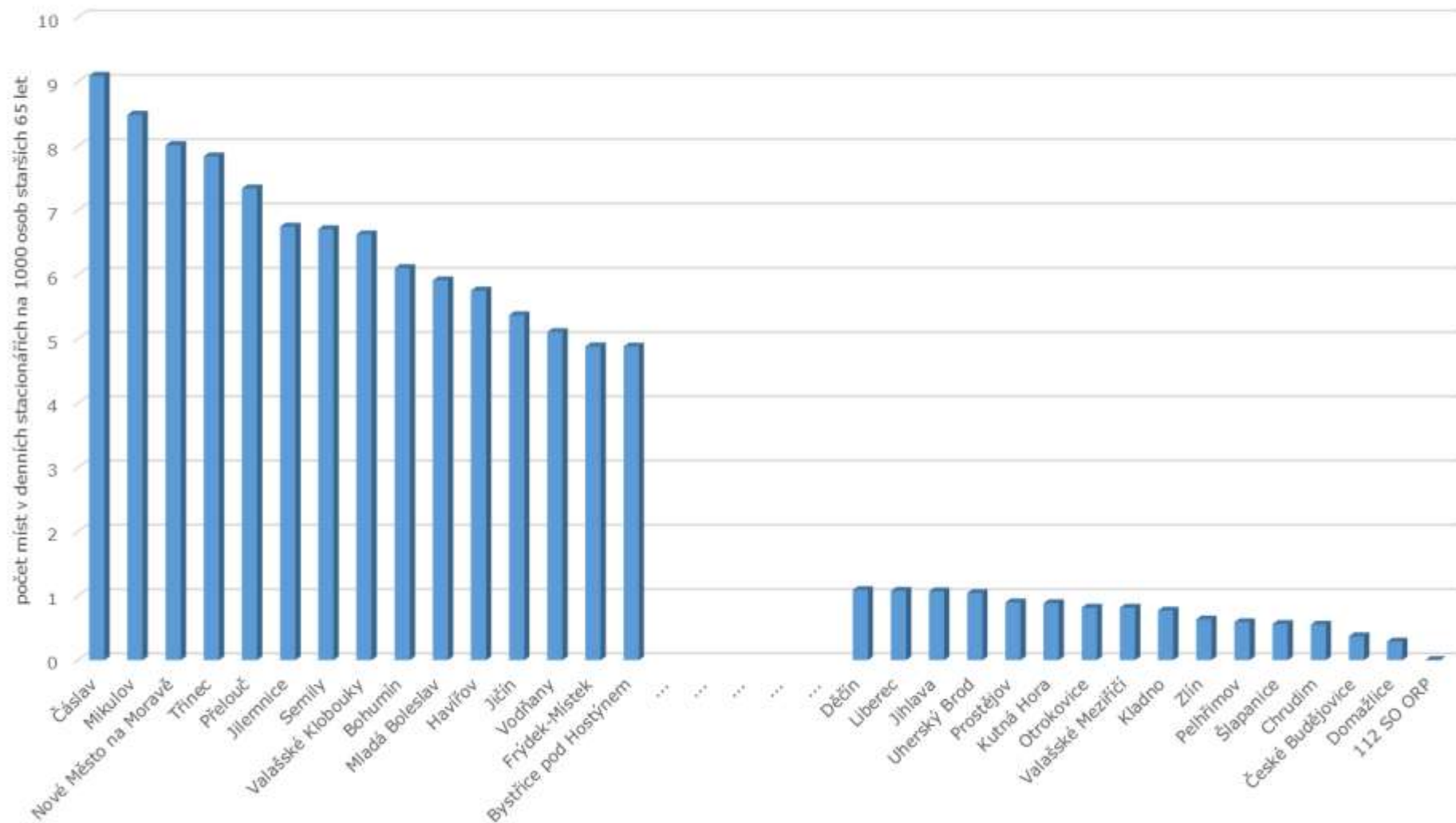

Vybavenost vybraných SO ORP místy v týdenních stacionářích na 1000 osob starších 65 let v r. 2013

Vybavenost vybraných SO ORP místy v denních stacionářích na 1000 osob starších 65 let v r. 2013

správní obvod obce s rozšířenou působností

ambulantní služby souhrnně

+

Rychnov nad Kněžnou

Semily

Čáslav

Poděbrady

Brno

Beroun

Žatec

Frýdek-Místek

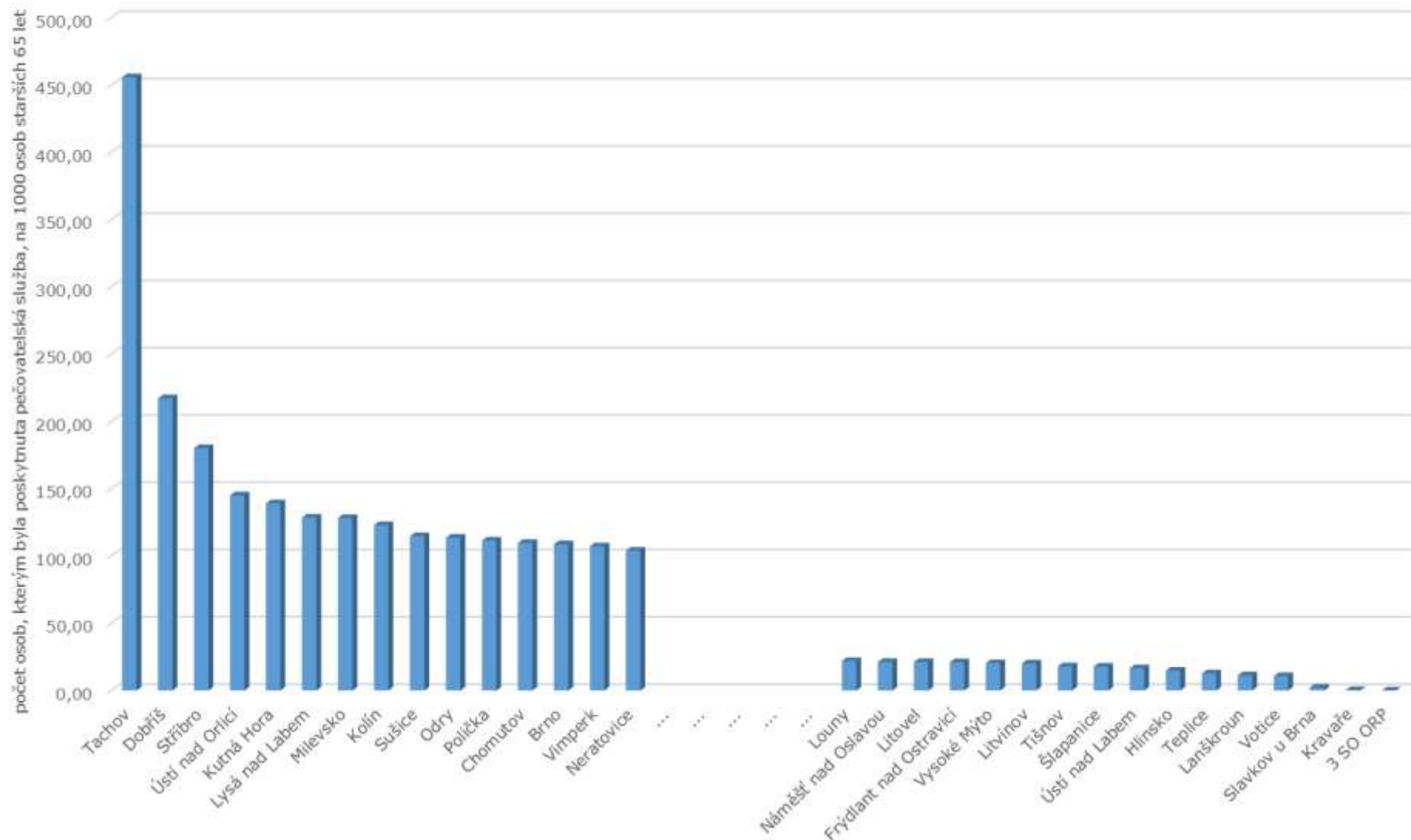
Mladá Boleslav

Olomouc

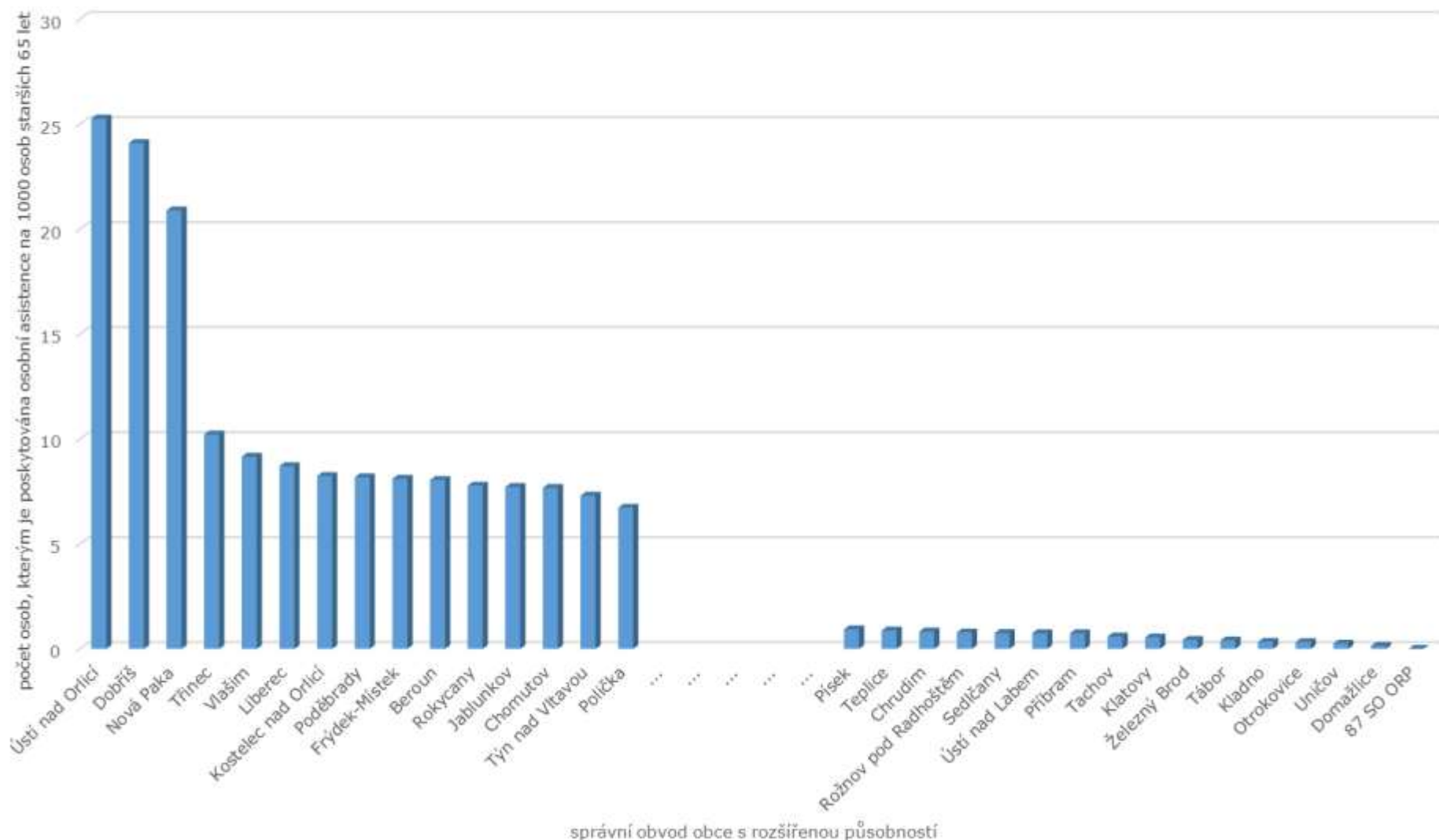
-

**v 54 SO ORP tyto služby
nejdou, m.j. bývalá 4
okresní města – Lovosice,
Opava, Strakonice a
Tachov**

Vybavenost vybraných SO ORP pečovatelskou službou na 1000 osob starších 65 let v r. 2013

Počet osob, kterým je poskytována osobní asistence na 1000 osob starších 65 let ve vybraných SO ORP v r. 2013

terénní služby souhrnně

+

**Dobříš
Ústí nad Orlicí
Chomutov
Polička
Poděbrady
Neratovice
Třinec
Týn nad Vltavou
Český Těšín
Kolín**

-

**Litvínov
Tišnov
Šlapanice
Hlinsko
Lanškroun
Votice
Slavkov u Brna
Kravaře
Moravský Krumlov
Pohořelice**

služby sociální péče souhrnně

+

Třinec

Žatec

Rychnov nad Kněžnou

Chomutov

Pelhřimov

Kutná Hora

Vsetín

Brno

České Budějovice

Valašské Klobouky

-

Ivančice

Bílina

Jaroměř

Bučovice

Hlinsko

Židlochovice

Kraslice

Kravaře

Slavkov u Brna

Pohořelice

závěry

- ❑ **dříve (kraje a okresy): s rostoucí vzdáleností od velkých center jednotlivých krajů se dostupnost těchto služeb snižovala**
- ❑ **SO ORP – dvě protichůdné tendence:**
  - ❑ **na území některých bývalých okresů se potvrzují dříve uváděná hodnocení**
  - ❑ **na území jiných bývalých okresů jsou však hodnoty dostupnosti některých (zejména pobytových) sociálních služeb vyšší na území "nových" SO ORP než na území, kde roli obce s rozšířenou působností plní v současné době bývalá okresní města**
  - ❑ **? snažily se některé bývalé okresní úřady vytěsnit řešení některých sociálních otázek na "periférie" mimo nejbližší okolí těchto měst**

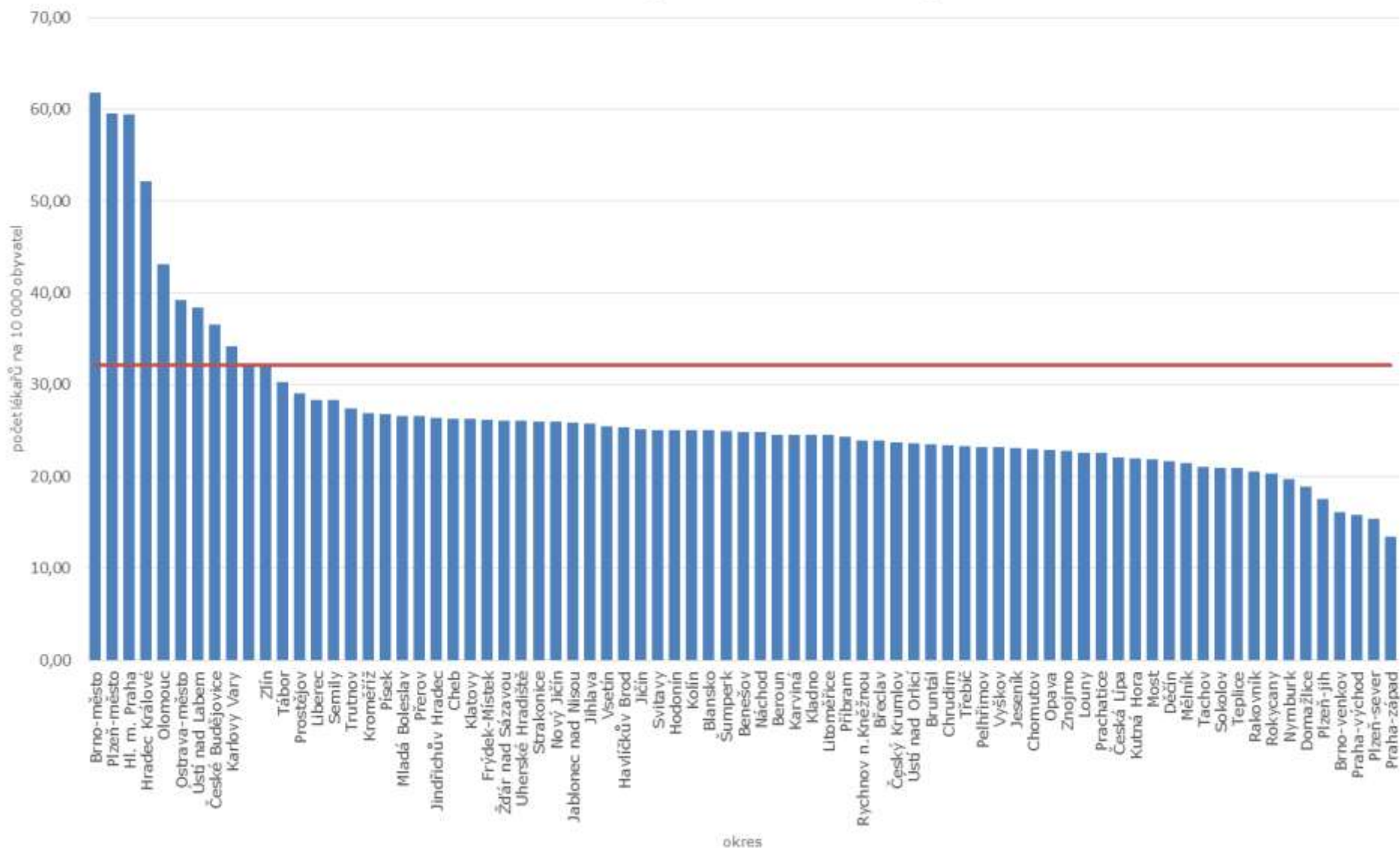
Zdravotní péče

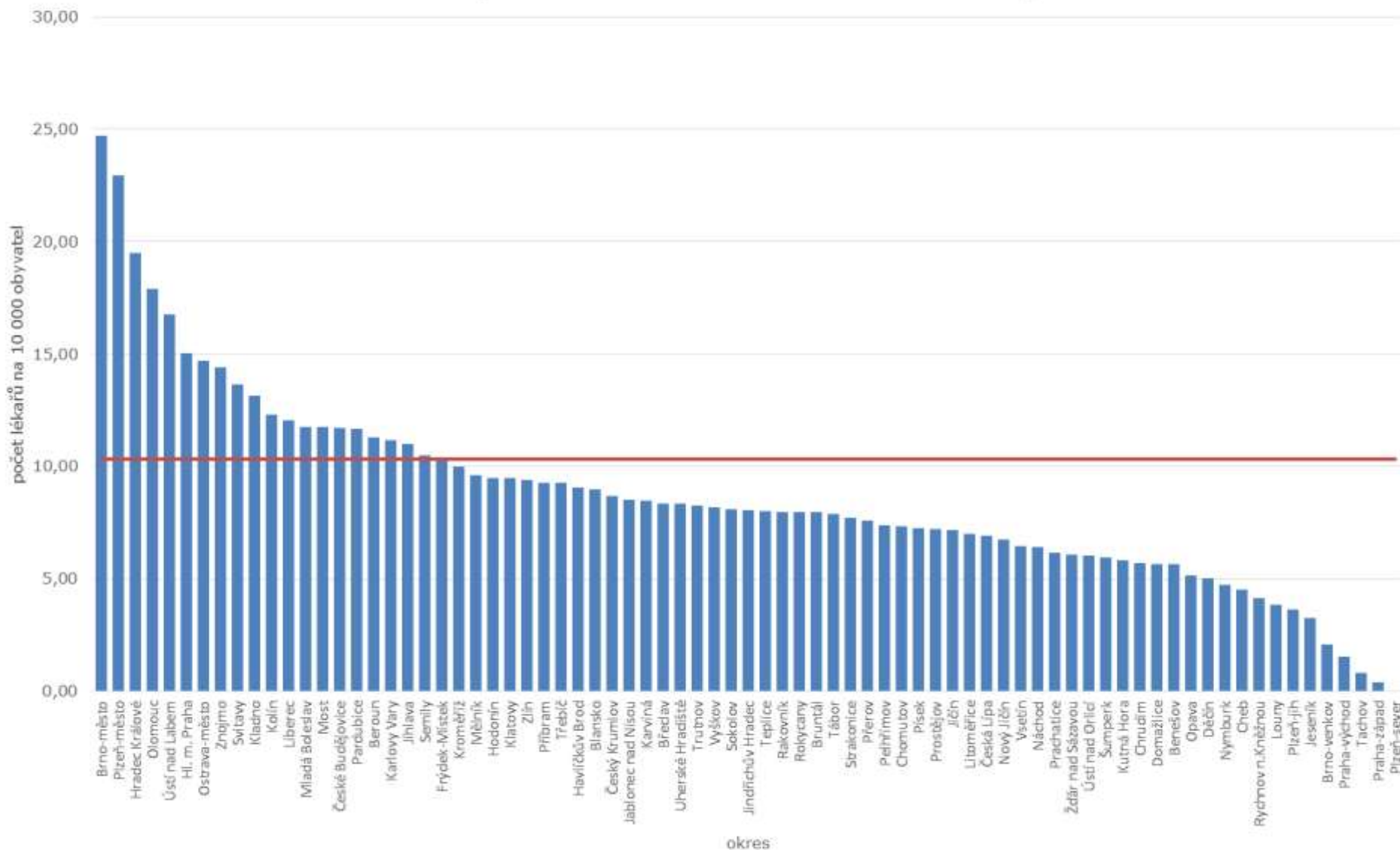
determinanty ovlivňující dostupnost zdravotní péče v regionech

- ❑ hierarichické uspořádání zdravotních služeb v minulosti (fakultní nemocnice, KÚNZ, OÚNZ)**
- ❑ struktura osídlení jednotlivých územních celků, velikost měst a obcí, hustota obyvatelstva**
- ❑ přístupy zdravotních pojišťoven k financování zdravotní péče v menších nemocnicích**

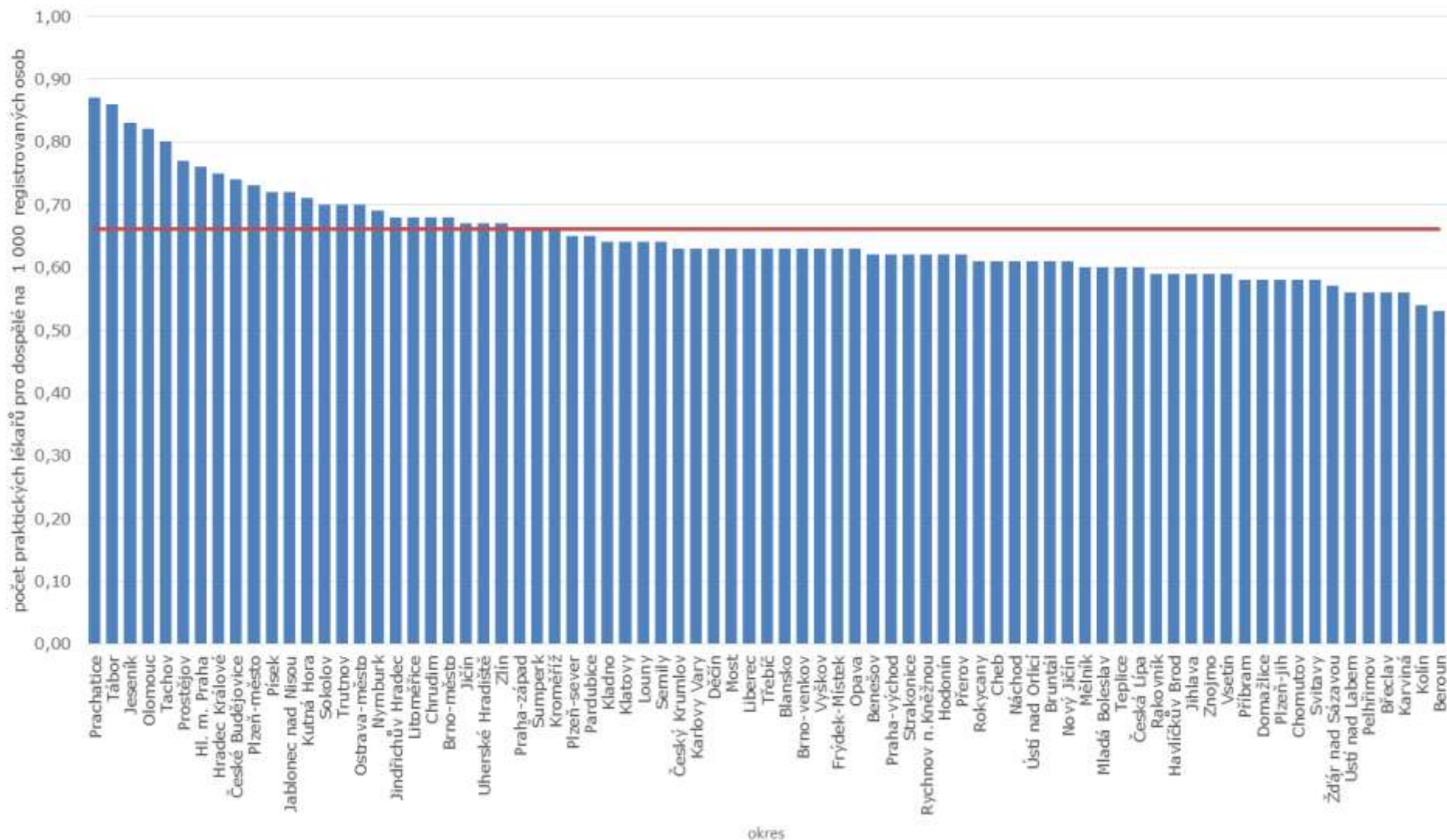
Počet lékařů v ambulantní péči na 10 000 obyvatel v r. 2013

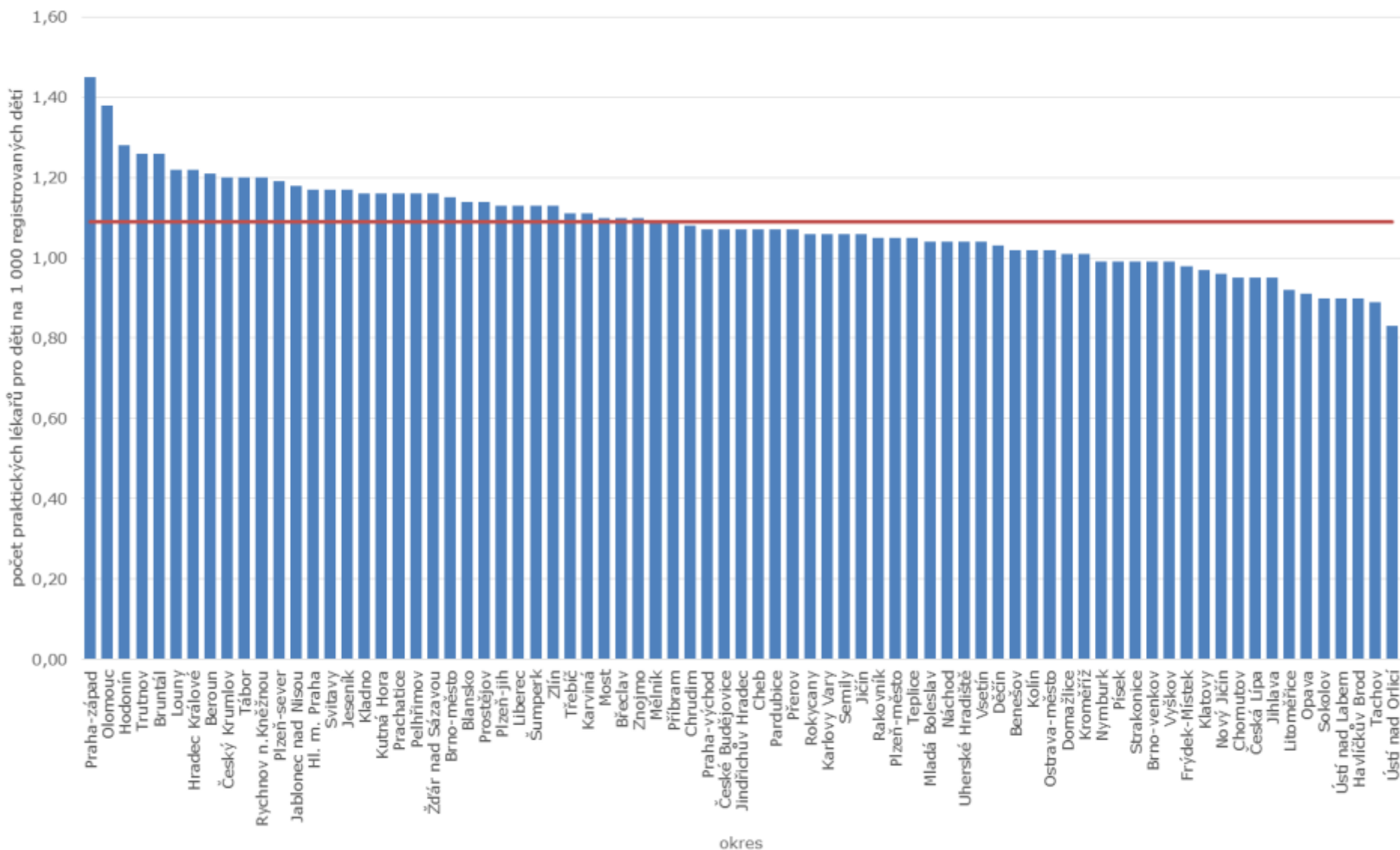
Počet lékařů v lůžkových částech nemocnic na 10 000 obyvatel v r. 2013

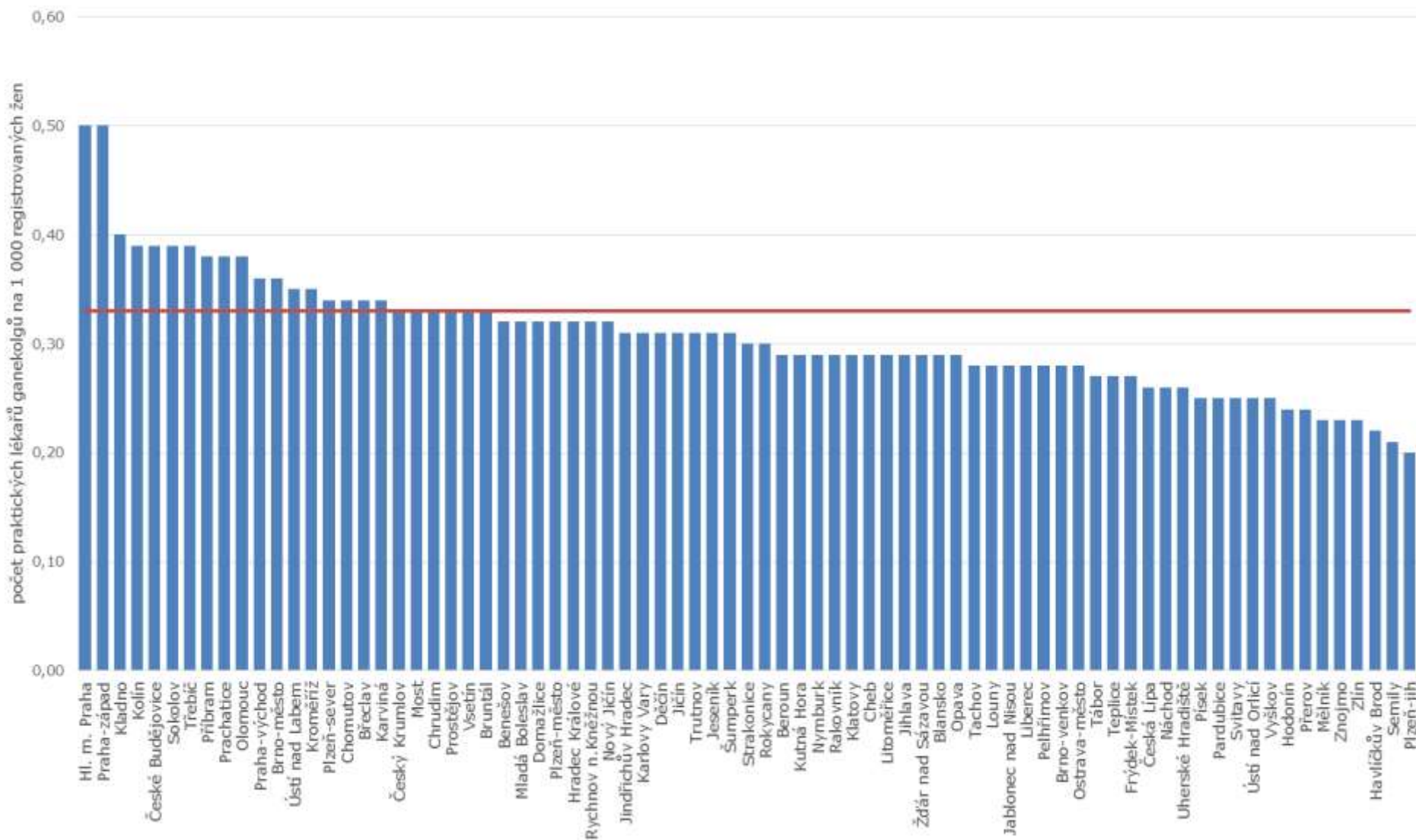
Počet praktických lékařů pro dospělé na 1 000 registrovaných osob v r. 2013

Počet praktických lékařů pro děti na 1 000 registrovaných dětí v r. 2013

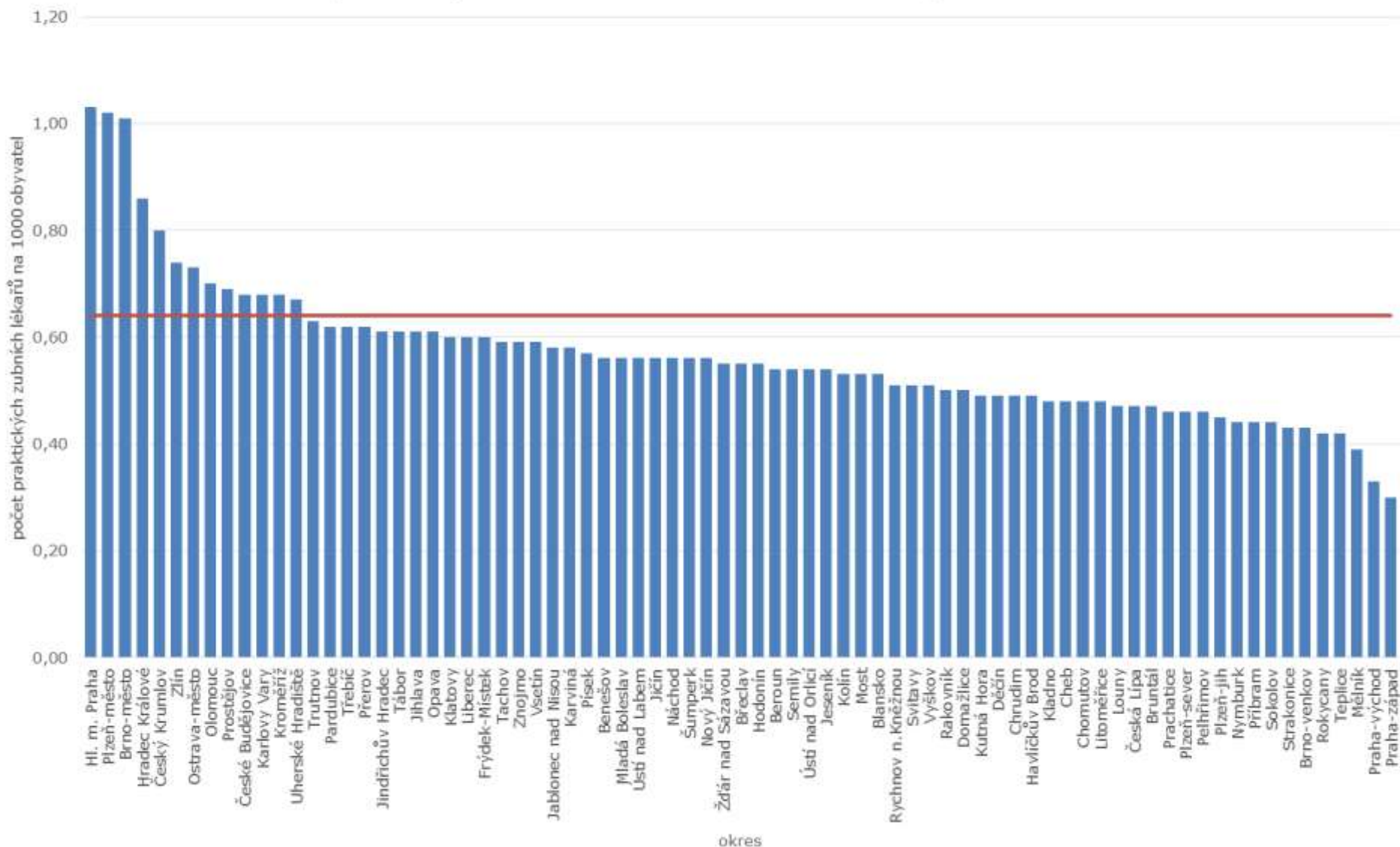

Počet praktických lékařů - gynekologů na 1 000 registrovaných žen v r. 2013

Počet praktických zubních lékařů na 1000 obyvatel v r. 2013

dostupnost zdravotní péče souhrnně

+

Olomouc
Hl. m. Praha
Hradec Králové
Brno-město
České Budějovice
Plzeň-město
Trutnov
Prostějov
Ostrava-město
Tábor

-

Praha-východ
Havlíčkův Brod
Mělník
Nymburk
Domažlice
Teplice
Ústí nad Orlicí
Česká Lípa
Brno-venkov
Plzeň-jih

závěry

- ❑ s rostoucí vzdáleností od center se snižuje dostupnost zdravotní péče – důsledek hierarchického uspořádání zdravotní péče v minulosti + centralizace vysoce specializované péče na klinikách
- ❑ svobodná volba lékaře + vysoké postavení vlastního zdraví na žebříčku hodnot → snaha o léčení u specialistů v centrech
- ❑ vyšší relativní počet praktických lékařů v horských a podhorských okresech (Prachatice, Jeseník, Bruntál)
- ❑ zajímavosti:
  - ❑ Tachov – praktičtí lékaři pro dospělé – 5. místo x praktičtí lékaři pro děti – 76 místo
  - ❑ Český Krumlov – praktičtí zubní lékaři – 5. místo (blízkost hranic?)

děkuji za pozornost

ladislav.prusa@vupsv.cz